

Torbjörn Jacobson,

**Investering
Teknik & Miljö
Trafikverket**

TRAFIKVERKET

Asfaltbeläggning innehållande stålslagg

Det finns två huvudtyper av bituminösa beläggningar (bitumenbundna lager)

Asfaltbeläggningar

ABS, ABT, ABD, TSK, MJOG,
ABb, AG, MJAG mm

Tankbeläggningar

Y1B, Y2B, IM, IMT, JIM,
JIMT, försegling mm

Varför använder vi bituminösa beläggningar:

- bra vägytegenskaper
- flexibelt
- återvinningsbart
- förhållandevis enkla att reparera och underhålla
- kostnadseffektivt

- 98 400 km statliga vägar
- 41 000 km kommunala gator och vägar
- 76 100 km enskilda vägar med statsbidrag
- Trafikverket har 80 000 km belagd väg

Vad skiljer sig mellan olika asfaltbeläggningar?

- Kornstorleksfördelning
- Kvaliteten hos ballast
- Största stenstorlek
- Bindemedelshalt
- Typ av bindemedel
- Hålrums halt
- Tillsatsmedel

Mer trafik – större krav på ballast

Mjukare bindemedel i norr – hårdare i söder

Hur massan proportioneras viktigt!

Bo Simonsson

Stenstorlek: 4, 6, 8, 11, 16, 22, 32 mm

Varm, halvarm eller kall teknik

Trafikvolym, typ av väg, hastighet och miljö har stor betydelse vid val av asfaltbeläggning

- Partiklar
- Buller
- Rullmotstånd
- Energi och CO₂
- Föroreningar
- Återvinning
- **Alternativa material - Biprodukter.**

Regelverk, standard

- TRV Alternativa material – masugnsslagg (hyttsten)
- SS-EN 13043, ballast till vägar, flygfält mm, industriell framtagen ballast.
- Tillåtet i de flesta länder

Kräver noggrann hantering

- Varierande sammansättning och egenskaper
- Renas från metallrester, krossas, siktas och lagras.

Stålslagg – användning till ballast i asfaltmassa - miljöaspekter

- Klassning som **biprodukt**
- Informationsblad
- Produkten (slaggen) ska vara certifierad
- Laktester har visat att materialet är inert, dvs. utsläppen är ringa
- Asfalten kapslar in ballasten

Reach registrering:

- Ekologisk utvärdering
- Toxikologisk utvärdering
- Produkten klassas inte som hälso eller miljöfarlig (CLP):
  - o Klassas ej som farligt gods
  - o Produkten är ej märkningspliktig
  - o Kan återanvändas
  - o Ej irriterande

EAF = Electric Arc Furnace, LB (Ljusbågsugnsagg)

Ingår i ballaststandarden, SS-EN 13043:

- Volymstabilitet (expansion)
- MgO-halt (1 eller 7 dygns lagring)
- Vattenabsorption och korndensitet
- Övriga tester som för berg och grusmaterial

- CaO, FeO, SiO₂ (70-90 %)
- Mindre mängder av många metalloxider
- Låga halter av fritt CaO och MgO

Beredning av stålslagg till asfaltballast

1. Massorna ska ligga i upplag för svällning i ca ett år innan de bearbetas
2. Manuell grovsortering av metall
3. Mekanisk grovsortering vid förkrossning med käftkross (grovkrossning)
4. Magnetavskiljning
5. Spindelkrossning (finkrossning)
6. Krossning i Rotopactor (kubisering)
7. Siktning med hjälp av speciella gummisiktar
8. Lagring i standardsorteringar, 0/4, 2/5, 4/8, 8/11, 11/16

Användning av stålslag

Användning:

- Sandningsmaterial
- Obundna lager (bär och förstärkningslager)
- Asfaltlager (slit, bind och bärlager, båda täta och öppna beläggningar, även till ytbehandling och kall asfalt)

Utmärkande egenskaper:

- Beständighet, stabilitet, friktion, bullerreducering

Egenskaper hos slaggmaterial (EAF-slagg)

- Korndensitet: 3,6-3,8 kg/dm³
- Kulkvarn: 6-8
- Micro-Deval: 6-7

- Los Angeles: 11-15
- Flisighetsindex: 1-4
- Volymbeständighet: god

- Ytporer
- Kan absorbera bindemedel
- Kan absorbera vatten

Egenskaper hos slaggasfalt (EAF)

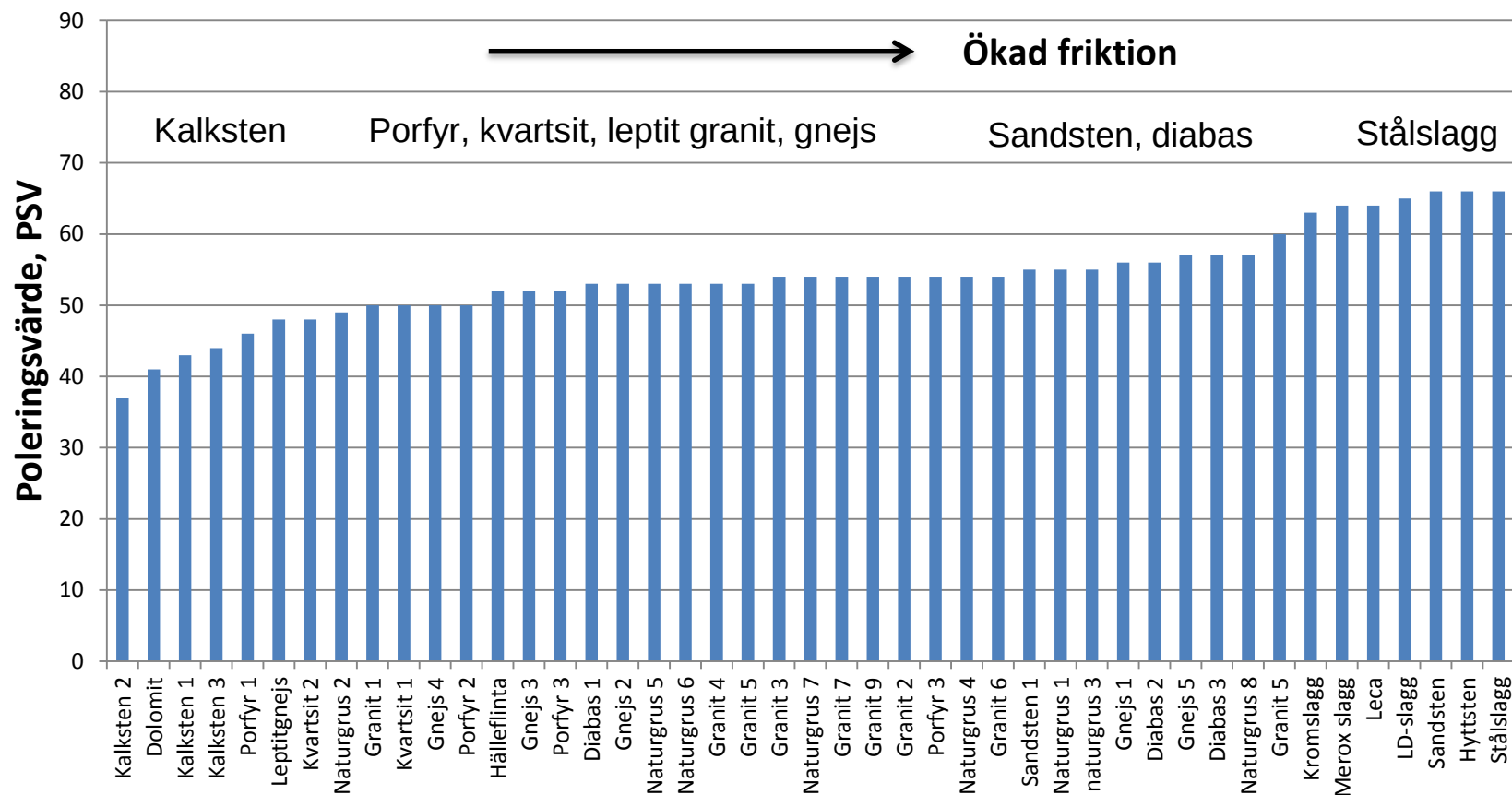
- Slagg: 72-75 %
- Bindemedel: 100/150
- Asfaltmassa: 165 °C

- Pressdraghållfasthet: 2200-3300 kPa
- Styvhetsmodul: 9000 MPa
- Krypstabilitet: 5000 microstrain

- Bind.halt %: 5,5-5,8 %
- Hålrumsalt: 1,6–3,6 % (2,8 %)
- ITSr: 97-103 %

- Prall: 24-31
- Textur MTD: 1,0 mm
- Textur MPD: 0,6-0,9 mm

Friktion/polering – inventering av PSV

Bullermätning på väg 68, Horndal

Bullermätning med
Close-Proximity (CPX) Metoden

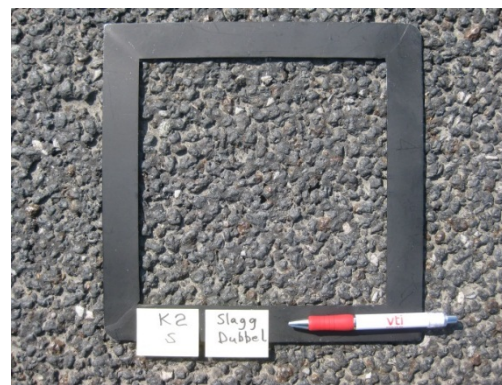
Resultat: -1dBA för slaggasfalt

- Provsträcka: ABS11 med slagg 4/11
- Referens: ABS11 med konv. ballast
- Textur, MPD: 0,8 mm

Bullerreducerande beläggning – E4, Husqvarna

- Dubbeldrän 11 mm, slag 4/11 mm
- Bindemedelshalt: 5,9 vol-%
- Ca 20 % i hålrums halt
- Ej stenlossning
- Bullerreducering efter 5 år: ca 5 decibel

2 av 280 st
partiklar hade
släppt efter
3 år

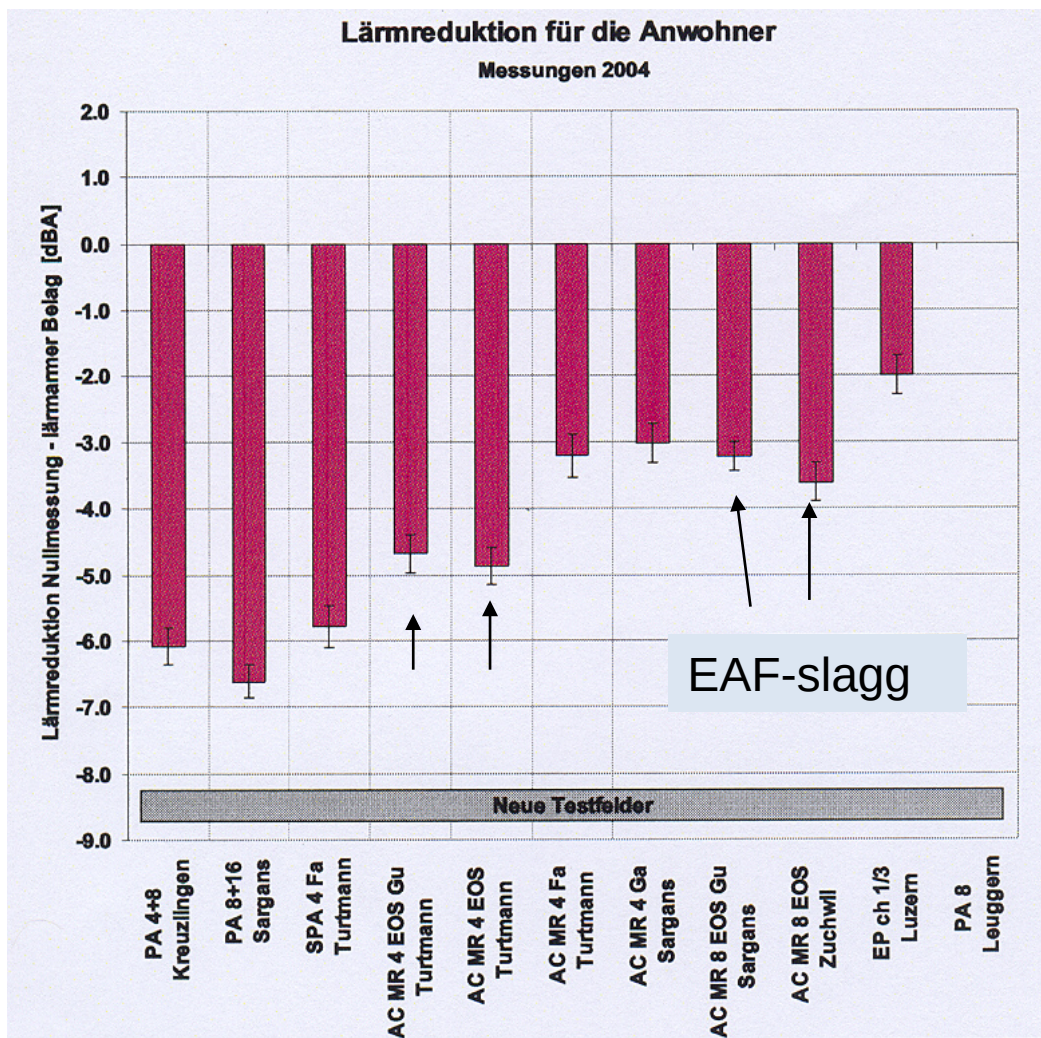

Försök i Järfälla med en stenrik asfaltbeläggningen 8 mm med något förhöjt hålrum och ståslagg i sortering 2/8 mm.

Enligt laboratoriestudier erhöll denna beläggningstyp mycket bra beständighet. Prall: 29. Den har legat i 5 år utan skador. Textur (MPD): 0,9 mm. Bullerreduktion: -3 dBA, ÅDT 12 000 fordon, 50 km/h. Modifierat bindemedel + vidhäftningsmedel. Friktion: 0,80

Reducering av bulleremissioner

Förbättring av slitstyrka – asfaltbruk i ABT

- Enligt en norsk slitagestudie (Tröger) gav ståslagg, 0-4 mm, det bästa resultatet av samtliga finstoff (0-4 mm) som testades i asfaltbetong (ABT 4 mm).

Provsträckor i Dalarna - Smedjebacken

- Cirkulationsplats
- Lagd 2005
- ÅDT: 5 000 fordon
- ABS11, 5,8 % bitumen
- Slagg 4/11 mm
- Inga skador
- Ej mer frosthalka
- MPD: 0,8 mm

Objekt i Dalarna – väg 50, Grängesberg - Ludvika

- Lagd 2008
- 14 km
- ÅDT: 3 000 fordon
- ABS11, 5,8% bitumen
- 50 % slagg 4/11 + 20 % porfyr 8/11 mm
- 90 kg/m² (32 mm)
- Textur: 0,9 mm

+ en del industriytor och gruvvägar

Erfarenheter från Halmstad

- 4 år gammal
- ÅDT: 20 000 fordon

- 7 år gammal
- ÅDT: 30 000 fordon

- ABS11 mm
- Slagg i 4/11 mm

- 11 år gammal
- ÅDT: 33 000 fordon

Erfarenheter i Danmark

- Skelettasfalt 11 mm
- 14 år gammal
- ÅDT: 50 000 fordon
- Inblandning av ljust stenmaterial för bättre ljusreflektion

- ABT 11 mm
- Slagg i 0/5, 5/8 and 8/11 mm
- Ljust stenmaterial i 8/11 mm
- 21 år gammal

Slaggasfalt (EAF-slagg) - slutsatser

- Bättre egenskaper ifråga om beständighet och stabilitet än konventionell asfalt
- Bör användas där de särskilt goda egenskaperna kommer till sin nytta (utsatta platser)
- Ger en viss bullerreduktion och bra friktion
- Lång livslängd ger god ekonomi
- Slaggasfalt är tyngre, mörkare och mer tungarbetad än konventionell asfalt.

Tack för uppmärksamheten!